



www.takern.se

TÅKERNS FÄLT- STATION



Sidersvans.

Foto: Ogün Türkay

informerar mars-23

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna- och floraintresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verksamt deltaga i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.

Styrelsen

Ordförande: Bengt Andersson 070-49 06 09
Åkerstigen 6 byn.andersson@gmail.com
599 32 ÖDESHÖG

Vice ordf: Tommy Tyrberg tel 011-532 30
Kimstadvägen 37 tommy.tyrberg@gmail.com
610 20 KIMSTAD

Sekreterare: Adam Bergner 073-926 00 57
Djurgårdsgatan 89 adam.bergner@gmail.com
582 29 LINKÖPING

Kassör: Lars Gezelius 010-223 53 94
S. Krängevägen 16 gezelius.lars@gmail.com
585 99 LINKÖPING

Ledamöter:

Ellen Hultman Villagatan 6 599 93 ÖDESHÖG 070-942 39 03 ellenhultman@yahoo.se	Konny Hörberg Vretgatan 11 573 61 BOXHOLM 070-545 40 98 konnyh@hotmail.se	Christer Elderud Älgsjö Smedja 596 91 Skänninge 0702-443 07 03 christer@elderud.se	Peter Berglin Fortunagatan 33 553 23 JÖNKÖPING 0723-50 90 90 peter.berglin@comhem.se
---	---	--	--

Suppleanter:

Lotta Johansson Vårbackavägen 3 573 97 Tranås 073-382 99 60 lotta_svensson_8@hotmail.com	Malin Granlund Bäckfors 135 592 94 VADSTENA 070-820 29 27 malin.granlund@lansstyrelsen.se	Kim Arrio Sågvägen 43H 617 34 SKÄRBLACKA 070-145 66 07 swespy_kim@hotmail.com	Bo Håkansson Karpstigen 2 587 91 TRANÅS 070-365 42 24 bo.thomas.hakansson@telia.com
--	---	---	---

Föreningsadress: Tåkerns Fältstation, Renstad Åsen 2, 596 95 VÄDERSTAD

Fältstation: Renstad, Åsen 2, 596 95 VÄDERSTAD

Plusgiro: 26 34 96 - 2

Swish: 1230180471

Medlemsavgift: Avgiften för 2023 är 100 kr - inkluderar ett info och Vingspegelns Tåkernnummer.

Adress hemsida: **www.takern.se** Org. nr. 823000-4817

Du hittar oss även på Facebook och Instagram!

Verksamhet & inventeringar 2022

Lars Gezelius

2022 var stationens 59:e verksamhetsår. Inventeringarna följde till största delen de standardiserade rutinerna för övervakning av häckande och rastande våtmarksfåglar i Tåkern. Specialprojekt för dokumentation av Tåkerns flora genomfördes också. Den publika verksamheten kom igång efter Coronapandemin och vi genomförde många visningar av ringmärkning, guidningar och föredrag i samarbete med naturum. Arbetet har till största delen utförts av våra många lokala trotjänare och stationen var bemannad 155 dagar, vilket är normalt. Långliggande personal var Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner och Lars Gezelius. Inventerings- och ringmärkningsinsatser samt en del publika insatser har också gjorts av Bengt Andersson, Kjell Antonsson, Kim Arrio, Göran Axelsson, Peter Berglin, Göran Bergengren, Ingrid Bergengren, Torbjörn Blixt, Elsa Bolinder, Victor Bridal, Linus Donn, Benny Ekberg, Christer Elderud, Julia Hagström, Hanna Hederberg, Sofie Hellman, Jan Henriksson, Linnea Henriksson, Ellen Hultman, Bo Håkansson, Konny Hörberg, Lotta Johansson, Athena Johansson, Morgan Johansson, Olle Jonsson, Malte Jonsson, Ylva Jonsson, Hugo Karlström, Staffan Kvist, Alessandra Munari, Gunnar Myrhede, Elke Myrhede, Maria Nilsson, Alexander Nordstrand, Jan-Erik Nordqvist, Gabriella Rinaldo, Göran Sanfridsson, Magnus Swenson, Tommy Tyrberg och Claud Youssif.

Väderåret 2022

Vintern blev ganska kall inledningsvis och sjön var frusen hela december (2021). Den var sedan isbelagd till omkring 20 februari. Det blev en viss vårflod i februari och strandängarna var väl översvämmade under våren. Våren blev sedan synnerligen torr och ganska varm. Sommaren blev även den varm och torr. Därefter följde en tämligen varm/mild höst som tvärt avbröts av ett rejält snöfall i slutet av november. I början av december kom snö med vinterkyla och sjön frös till första veckan i december. Slutet av månaden blev dock mycket mild.

Inventeringsresultat i korthet

Ett antal våtmarksarter inventeras särskilt enligt vårt uppdrag till Länsstyrelsen/Tåkernfonden och här kommer några korta resultat:

Ägretthäger: ingen häckning kunde säkerställas, men minst 10 fåglar i häckdräkt sågs i juni.

Rördrom: 75 revirhållande hanar konstaterades, ett rejält rekord!

Grågås: årets inventering slutade på 252 kullar, vilket är tämligen lågt.

Knölsvan: 36 kullar noterades i juni/juli.

Brun Kärrhök: 61 par lokaliserades under april-maj, rekord för Tåkern.

Trana: vi summerade till 35 par tranor på ängarna och i vassområden.

Småfläckig sumphöna: fem spelande fåglar noterades i maj/juni.

Skrattmås: 3320 par häckade i 14 kolonier, högsta antalet på 33 år!

Fisktärna: 150 par häckade i 13 kolonier, klart lägre är 2021.

Svarttärna: fyra par häckade i Renstad yttre.

Trastsångare: 176 sjungande hanar noterades i maj-juni.

Vassångare: elva sjungande hanar noterades i maj-juni.

Pungmes: inga revir detta år, inte ens en observation!

Ringmärkningen 2022

Lars Gezelius

Under året ringmärktes 2609 fåglar av 63 arter och dessutom har 337 tidigare märkta fåglar kontrollerats. Nu har knappt 135000 fåglar märkts genom åren. Ny märkart blev havstrut med 2 pulli i Gryt skärgård och det blev årsrekord för fiskmås och sillgrissla (också i Gryt). Bland ovanligheter för Tåkern kan nämnas en busksångare. Det blev höga antal för skrântärna, trastsångare och st. hackspett. I skärgården blev det höga antal av silvertärna och skrântärna. Totalt sett blev det ett medelmåttigt märkår lite över genomsnittet jämfört med medianårssumman som är 2261. Jämfört med fjolåret var det framförallt de båda karaktärsarterna i vassen, rörsångare och sävsångare, som märktes i relativt litet antal. Sommaren blev ju mycket torr och inte en bladlus syntes till på vassbladen. En övrig notering är att ingen grönsångare märktes på 10 år nu.

Märkning av boungar

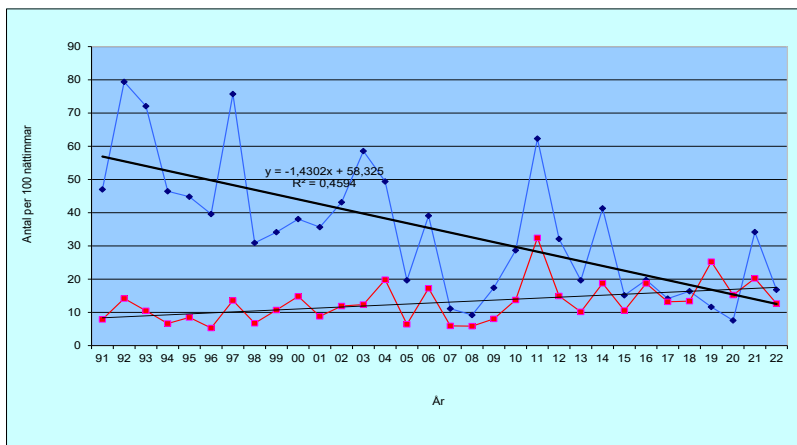
Under året märktes 745 boungar, vilket är ungefär som i fjol men fler än de närmast föregående säsongerna. Arbetet koncentrerades som vanligt på holkhäckande och kolonihäckande arter, de sistnämnda till stor del i Gryts skärgård. Skrattmåsar märktes i normalt antal (51), men det blev lite färre fisktärnor (57) märkta. Skrântärnorna hade ett bra år i Gryts skärgård och 92 ex. märktes. I övrigt i Gryt kan nämnas 27 sillgrisslor. Antalet märkta ungar i holkar blev 475, vilket är mycket bra och ungefär såsom 2020.

Höstmärkning

Den standardiserade ringmärkningen i vassmiljö genomfördes vid Renstad kanal och vid Glänås 1 juli till 1 oktober och omfattade 1931 nättimmar. Antalet nättimmar (nt) var i juli 917, i augusti 829, i september 161 och i oktober 24. Insatsen vid Glänås (1440 nt) var tre gånger så stor som vid Renstad kanal (492 nt). Vad gäller trender, i form av antalet fåglar märkta per 100 nt, kan vi konstatera att det generellt blev ett dåligt år för vassarerna rör- och sävsångare samt sävsparv. Rörsångare har en klart nedåtgående trend. I år fångades 17 per 100 nt alltså hälften av medel på 35. 13 sävsångare per 100 nt är lika med medelantalet. Knappt en sävsparv fångades per 100 nt, vilket är långt under medelantalet som är fyra. Den totala fågelfångsten per nättimme var dubbelt så hög vid Glänås som vid Renstad kanal. En av få arter som har likvärdig fångst vid de båda lokalerna är sävsångare. Under senhösten bedrevs fortsatt fångst vid Glänås (119 nt) och vid Svanshalsplattformen (30 nt), som gav god fångst av skägges.

Återfynd och kontroller

Hittills har drygt 30 återfynd/kontroller rapporterats under året. Bla kan nämnas en järnsparv kontrollerad i Tyskland. Många skrântärnor märkta i Gryt rapporterades från Polen, Spanien, Marocko och Tunisien.



Antal fångade rörsångare (blå) och sävsångare (röd) per 100 nättimmar vid Renstad kanal 1991-2022 och Glänås 2020-22.

Tabell 3. Antalet ringmärkta fåg

parentes anges hur många som var boungar.

Skrattmåsar <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	51	(51)
Fiskmås <i>Larus canus</i>	5	(5)
Havstrut <i>Larus marinus</i>	2	(2)
Gråtrut <i>Larus argentatus</i>	14	(14)
Skrântärna <i>Hydroprogne caspia</i>	92	(92)
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	57	(57)
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	22	(22)
Sillgrissla <i>Uria aalge</i>	37	(27)
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	1	
Tornseglare <i>Apus apus</i>	1	
St. hackspett <i>Dendrocopos major</i>	16	
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	5	(5)
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	7	
Skata <i>Pica pica</i>	1	
Kaja <i>Corvus monedula</i>	6	
Svartmes <i>Periparus ater</i>	18	(13)
Tofsmes <i>Lophophanes cristatus</i>	2	
Entita <i>Poecile palustris</i>	11	
Talltita <i>Poecile montanus</i>	3	
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	275	(74)
Talgoxe <i>Parus major</i>	282	(122)
Skägges <i>Panurus biarmicus</i>	223	
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	2	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	9	
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	12	
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	53	
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	2	
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	24	
Sävsångare <i>A. schoenobaenus</i>	260	
Busksångare <i>A. dumetorum</i>	1	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	348	
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	9	
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	1	
Vassångare <i>Locustella luscinioidea</i>	1	
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	19	
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	16	
Årtsångare <i>Curruca curruca</i>	2	
Törnsångare <i>Curruca communis</i>	16	
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	5	
Gårdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	14	
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	28	(19)
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	2	
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	27	(26)
Koltrast <i>Turdus merula</i>	22	
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	1	
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	1	
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	1	
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	2	
Rödthake <i>Erithacus rubecula</i>	46	
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	2	
Svartvit flug. <i>Ficedula hypoleuca</i>	220	(216)
Pilfink <i>Passer montanus</i>	38	
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	2	
Sädesärta <i>Motacilla alba</i>	5	
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	9	
Bergfink <i>Fringilla montifringilla</i>	7	
Stenkäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	9	
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	5	
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	126	
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	1	
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	87	
Gulsparr <i>Emberiza citrinella</i>	15	
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	28	

Antal arter: 63

Summa:

2609 (745)

Räkningar av tranor, gäss och simfåglar 2022

Lars Gezelius

Gäss

Under vårsäsongen sågs **sädgäss** redan från 26.1 och under vintern sågs upp till 150-450 ex. Vårmax blev 5750 ex. 5.3, vilket är den fjärde högsta vårsumman sedan vi började räkna på våren 1998. I slutet av april hade de flesta dragit vidare. Ett ex. höll till vid Holmenmaden i början av juni. Hela 900 ex. bedömdes som **tundrasädgäss** vid Hov 24.3. **Grågässen** sågs från dag 3 och sedan årets alla månader utom december som blev osedvanligt kall. Högsta vårnotering blev hela 4080 ex. 12.3, vilket är den näst högsta vårsumman vid sjön. **Bläsgås** rastade i rekordantal. Toppen blev hela 1260 ex. 12.3, vilket är mer än dubbelt så många som vid tidigare rekord. **Spetsbergsgås** noterades med som mest endast åtta fåglar i mars. En halsmärkt fågel sågs 12.3. Märkt i Norge och första återfyndet i Sverige. 24.3 noterades 31 **vitkindade gäss**. En till två **fjällgås** rastade 24.3 - 2.4 vid Hov/Säby.

Under hösten räknade vi vid sju tillfällen. **Sädgässen** kom i början av september, men toppnoteringen gjordes vid sista räkningen 13.11, dock med ganska låga 7360 ex. 400 ex. höll ut i vintervädret till mitten av december. Årets sista notering gjordes 20.12. Endast elva fåglar bestämdes till rasen **tundrasädgås** vid Hov 1.10. **Grågässen** toppade i början av september med näst högsta notering någonsin med 22100 fåglar. Sista notering var 28.11. **Vitkindade gäss** rastade förhållandevis sparsamt med max 520 ex. 29.10, framförallt vid Ramstad. **Kanadagåsen** rastar numer i beskedliga antal vid sjön. Maxnotering vid hösträkningarna blev bara 700 ex. 29.10. **Bläs- och spetsbergsgäss** rastade liksom tidigare år i sparsamma antal. Maxantal för **bläsgås** blev 123 ex. 13.11. För **spetsbergsgås** blev toppen 120 ex. 17.11 vid Ramstadsfälten. Två färgmärkta **fjällgäss** rastade i Ramstad-Kälkestad-området 29.10 - 2.11.

Tabell 1. Antalet individer av olika gåsararter vid höstens räkningar.

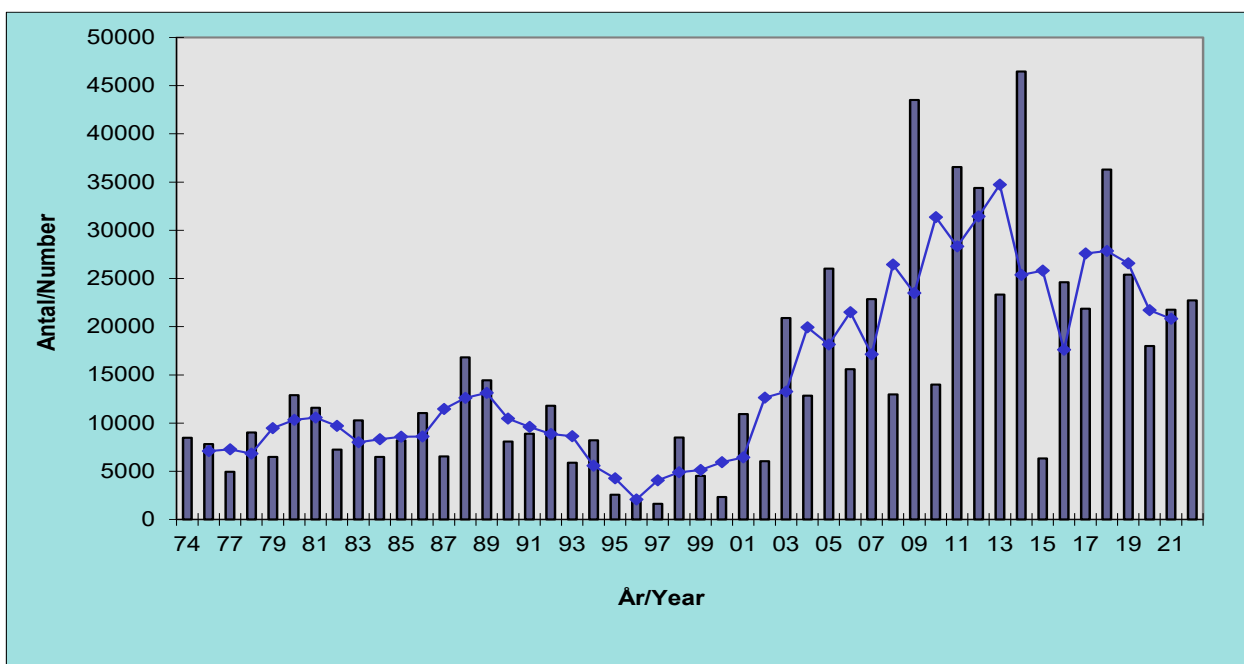
	20/8	3/9	17/9	1/10	15/10	29/10	13/11
Sädgås	4	73	200	1550	1700	5000	7360
Grågås	13050	22100	16000	17250	11800	4200	170
Bläsgås	-	-	-	-	7	24	123
Spetsbergsgås	-	-	-	-	-	6	-
Kanadagås	50	59	110	170	570	700	500
Vitkindad gås	-	-	-	70	153	520	375
Trana	4400	6200	5620	5030	1600	8	-

Simfågelräkningar

Under hösten genomfördes tre simfågelräkningar. Räkningen i september ingår i de alleuropeiska räkningarna av simfåglar som är en del av Wetlands Internationals program. Väderbetingelserna var bra vid augusti- och septberräkningen men vid räkningen i oktober var det sämre siktförhållanden och kompletteringar fick göras dagen efter. Räkningsplatserna var bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glånås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svälänge och Källstadviken. Nu har även Holmenmaden tillkommit som späder på antalet doppingar och t.ex. skedand.

Antalet rastande simfåglar har återhämtat sig från bottennoteringen 2015. De låga antalen 2015 förklaras bl.a. av att en stor del av sjöns bottenyta saknade undervattensvegetation. Under 2016 skedde en viss återkomst av axslinga *Myriophyllum spicatum* och kransalgen rödsträfsa *Chara tomentosa*. Återkomsten gynnades troligen av den torra, soliga och vindmässigt tämligen lugna våren och sommaren. Utbredningen av undervattensvegetation var fortsatt god under 2022.

Antalet rastande simfåglar låg denna höst nära genomsnittet för den senaste 10-års perioden. Det var tämligen höga summor för skäggdopping, snatterand och sothöna. För snatterand var det rekord i augusti och oktober. Ägretthägers frammarsch i länet syns nu på allvar i dessa siffror och det blev rekordsiffror vid alla räkningar. Årets allra högsta notering på 84 ex. 28 september är rekord för Tåkern. Den grå hägern visade sig däremot i relativt blygsamma antal. Knölsvanen låg stabilt kring medelantalet med undantag för september då det rastade hela 3500 ex. Bläsanden var särskilt talrik i oktober. Gräsand och kricka låg i vanlig ordning på relativt beskedliga antal kring medeltalen, men 1920 gräsänder i augusti är tämligen högt. Antalet brunänder låg denna höst klart under medel. De två bottenfaunaätarna vigg och knipa uppträdde lite olika. Viggarna var fåtaliga i augusti medan kniporna var fåtaliga i oktober. Sothönsen var däremot synnerligen talrika i augusti. Utanför räkningarna kan nämnas 3200 **vigg**ar vid Furåsa 4.11, minst 300 **salskrakar** i sjön i slutet av november, fyra unga **bergänder** vid Holmen 24.11 och därstädes rastade även en **alfågelhona** 9-24.11 samt en dito **sjöorre** 26.10 - 17.11. En **storlom** flög förbi Väversunda 21.10.



Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2022. Linjen anger rullande treårsmedelvärde.

Våren och sommaren

27.2 räknades till 630 rastande **vigg**ar vid Glänås. 1000 sothöns rastade vid Hov 15.4. 15 maj deltog vi i Svensk fågeltaxerings sjöfågelräkning med räkning på fem platser vid sjön, Holmenmaden, Svanshals udde, Glänås, Hov och Svälinge. Bl.a. summerades 188 **skäggdopping**ar, 314 **vigg**, 228 **brunänder**, 1863 **knölsvanar** och 450 **sothöns**. 27.5 noterades en **smålom** vid Havsstjärten. I slutet av maj-början av juni fanns minst 400 **brunandhanar** i sjön. Det är rimligt att tro att minst 200 par häckar i Tåkern. **Småskrake** noterades med tre ex. vid Hov 27.5.

Tabell. Antal simfåglar vid höstens räkningar. Inom parentes anges medelantalet för de senaste tio årens räkningar. * anges vid månadsrekord för Tåkern.

	20/8 (12-21)	17/9 (12-21)	15/10 (12-21)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	308 (291)	670 (377)	590 (475)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	0 (0)	0 (0)	0 (1)
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	1 (0)	0 (0)	0 (0)
Svarthalsad dopping <i>Podiceps nigricollis</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0 (1)	1 (1)	0 (1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	40 (231)	230 (389)	190 (118)
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	16 (19)	8 (20)	15 (78)
Ägretthäger <i>Ardea alba</i>	55* (4)	80* (8)	40* (4)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	2700 (2719)	3500 (2676)	2410 (2517)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	0 (2)	19 (3)	79* (16)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0 (0)	0 (1)	7 (0)
Bläsand <i>Mareca penelope</i>	1240 (2148)	4540 (5387)	8140 (6474)
Snatterand <i>Mareca strepera</i>	4650* (1352)	3540 (1789)	2230* (567)
Kricka <i>Anas crecca</i>	510 (602)	311 (414)	240 (207)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	1920 (835)	275 (800)	820 (693)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	29 (11)	75 (88)	132 (29)
Årta <i>Spatula querquedula</i>	1 (0)	0 (0)	0 (0)
Skedand <i>Spatula clypeata</i>	30 (34)	35 (18)	69 (24)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	5500 (11693)	7100 (11790)	2400 (2768)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	600 (5180)	1740 (1823)	1930 (2332)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	153 (324)	300 (207)	420 (1724)
Rödhuvas dykand <i>Netta rufina</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Bergand <i>Aythya marila</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Sjööorre <i>Melanitta nigra</i>	0 (0)	0 (3)	0 (0)
Salskrake <i>Mergellus albellus</i>	2 (1)	5 (18)	54 (38)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0 (0)	0 (0)	0 (3)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	0 (1)	306 (33)	240 (249)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	22000 (13153)	14100 (11112)	4100 (3244)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Summa:	39756 (34074)	36835 (36955)	24101 (21577)
% av medelvärdet	117 %	100 %	112 %

Stöd Engure fågelstation i Lettland

Enguresjön ligger nära kusten vid Rigabukten och är Tåkerns "vänsjö". Den liknar Tåkern med stora vassområden och kransalger bland undervattensväxterna. Verksamheten vid Engure drivs av Biologiska institutet i Riga och är inriktad på populationsekologi hos framförallt änder och skrattmåsar. Engurestationen lever på knappa resurser och ett stöd är välkommet.

Bidraget går och kommer att gå till den löpande verksamheten samt till utrustning som kan behövas vid Engure. Valfritt belopp kan betalas in på föreningens ordinarie postgirokonto. Märk inbetalningen Engure.

Kallelse till årsmöte

Tåkerns Fältstation håller årsmöte vid naturum Tåkern, B-huset vid Glänås onsdagen den **29 mars 2023 kl. 18.00**. Efter årsmötesförhandlingarna, bjuds i vanlig ordning på förtäring och ett föredrag om små djur i trakten av Kjell Antonsson.

Välkommen !

Vårens gås- och tranräkningar

Räklandet av rastande gäss börjar 4 och 11 mars och vi siktar på en särskild tranräkning även 1 april i gryningen.

Anmälan till Bengt Andersson, 0705-49 06 09
eller Lars Gezelius 070-395 22 85

Efter räkningen samlas vi vid Åsen, för fika och summering.

Självklart i bokhyllan!

Sänkt pris på vår fina jubileumsbok - 50 år med Tåkerns Fältstation. Intressant och rolig läsning kryddat med mängder av bilder från ett halvt sekel av fågelstudier vid Tåkern. **Prissänkt till 50 kr.**

Finns på naturum Tåkern och på Fältstationen, Åsen. Beställ på mail till gezelius.lars@gmail.com, så skickar vi för 90 kr inkl porto. Betala då på Plusgiro 26 34 96 - 2 eller med Swish till 1230180471